

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

Beleid rondom afstand ter adoptie in Engeland en Wales

Inwonersaantal midden 2019: **Engeland:** 56,286,961; **Wales:** 3,152,879 (Office for National Statistics, 2020)

Inleiding

Hieronder vind je informatie over hoe in Engeland (inclusief Wales) het proces rondom (het voornemen) afstand ter adoptie, vondelingen en mogelijke alternatieven zoals anoniem of onder pseudoniem bevallen is geregeld. De beide andere landen van het Verenigd Koninkrijk, Schotland en Ierland, verschillen sterk op een aantal punten en zijn buiten beschouwing gelaten. Deze informatie laat zien op welke punten de situatie in Engeland verschilt van Nederland.

Informatie over hoe afstand ter adoptie in Nederland is geregeld kun je vinden op de [Fiom-website](#), in de [kenniscollectie van Fiom](#) of in de brochures over afstand ter adoptie voor [cliënten](#) en voor [intermediairs](#). Meer informatie over vondelingen in Nederland vind je in de [kenniscollectie over vondelingen](#).

Omdat de biologische vader vaak niet betrokken is bij het afstandsproces, gebruiken we voornamelijk de termen 'moeder' of de 'vrouw'.

Voornemen afstand ter adoptie

De adoptieprocedure in Engeland kan in een vrijwillig of in een onvrijwillig kader plaatsvinden. De meeste kinderen in een adoptieprocedure zijn onvrijwillig afgestaan. Slechts enkele moeders doen vrijwillig afstand van hun kind (King, 2019). De belangrijkste stappen van de procedure zijn hetzelfde voor zowel vrijwillige als onvrijwillige afstand en zijn strikt vastgelegd in regelementen. Het doel is om het proces zo soepel mogelijk te laten verlopen en vertraging te voorkomen. Men ziet vertraging namelijk als funest voor de ontwikkeling van jonge kinderen.

De betrokken instanties

Alleen geregistreerde adoptiebureaus in het Verenigd Koninkrijk kunnen adopties regelen (King, 2019). Er zijn diverse regionale adoptiebureaus die de biologische ouder(s) begeleiden. Als een vrouw erover denkt om haar baby af te staan ter adoptie, kan ze voor hulp en begeleiding terecht bij een

adoptiebureau bij haar in de buurt. Ieder adoptiebureau hoort zich aan de reglementen te houden, maar heeft enige ruimte in het opstellen van een eigen beleid dat past bij de sfeer van de organisatie. De verplichting waar iedere organisatie aan moet voldoen, is dat er een goed functionerend adoptiepanel is.¹ Ook moet er een medisch adviseur aanwezig zijn, zodat de medewerkers van het adoptiebureau deze kunnen raadplegen met betrekking tot onder andere medische rapporten rondom de onderzoeken (Department for Education, 2013).

Het adoptiepanel

Het adoptiepanel is een multidisciplinair samengesteld controlerend orgaan, dat onafhankelijk fungeert van het adoptiebureau (Department for Education, 2013). Het adoptiebureau bepaalt zelf wie er in het adoptiepanel zit. Sommige bureaus laten adoptieouders en -kinderen toe, maar anderen vullen hun panel met enkel professionals, zoals medische adviseurs en maatschappelijk werkers, of gekozen leden. In elk geval hoort er een (onafhankelijke) voorzitter te zijn, mensen die kennis hebben van het adoptieproces en leden zonder deze achtergrond (adoptiepanel-informatie). Dit maakt het een groep van mensen met verschillende vaardigheden, ervaringen en kwaliteiten. Het adoptiebureau bekijkt per situatie wat de beste samenstelling van het panel is (Department for Education, 2013). Het panel beoordeelt of adoptie in het belang is van het kind en of de gekozen aspirant adoptieouders geschikt zijn en doet aanbevelingen. Door regelmatige kwaliteitchecks door het panel, blijft het adoptiebureau goed werk afleveren. Sinds september 2012 controleert het panel niet meer alle afstands zaken. Bij de situaties waarin de ouder(s) hun kind vrijwillig afstaan ter adoptie wordt het panel nog steeds betrokken (Department for Education, 2013).

Naast het adoptiebureau en het adoptiepanel, zijn de Cafcass en de rechtbank belangrijke actoren. Cafcass staat voor 'Children and family court advisory and support service' en is vergelijkbaar met de Raad van de Kinderbescherming in Nederland. Deze instantie is onafhankelijk, houdt zich bezig met de belangen van het kind en adviseert de rechter tijdens de adoptieprocedure (Gov.uk, z.j.). Eventueel is ook de lokale overheid betrokken als het om een verplichte (onvrijwillige) afstand gaat.

Hoe gaat het proces bij vrijwillige afstand ter adoptie in zijn werk?

Tijdens de zwangerschap

Als de moeder voor de geboorte aangeeft afstand te willen doen van haar kind, moet de zwangerschap tot minimaal 16-18 week zijn gevorderd voordat het eerste gesprek plaats kan vinden met een hulpverlener van een adoptiebureau. De gesprekken zijn bedoeld om te vragen naar de redenen om afstand te doen, informatie over de vader en de mogelijke verplichting om hem erbij te betrekken, mogelijke steun van familieleden en vrienden, de familiestamboom van beide ouders, wensen over de adoptiefamilie en contactmogelijkheden, de (economische) situatie van de moeder en duidelijkheid rondom de mentale gesteldheid en capaciteit (welke wellicht de mogelijkheid om een keuze te maken beïnvloeden). Verder moeten vrouwen met de intentie om hun kind af te staan ter adoptie, geïnformeerd worden over de verschillende mogelijkheden die zij hebben, zoals zelf voor het kind zorgen, tijdelijke pleegzorg waarbij het kind later teruggeplaatst wordt, langdurige pleegzorg in hun eigen (familiale) netwerk en afstand ter adoptie (Baaf, 2010; Cafcass, z.j.). Daarnaast heeft de

---

¹ Onder de noodmaatregelen vanwege Covid-19 is deze verplichting echter veranderd. Onderaan dit stuk kunt u hier meer over vinden.

hulpverlener de taak om de toestemming van de moeder te vragen om de procedure in gang te zetten, identiteitsgegevens te verzamelen en informatie te verstrekken (in de vorm van een folder) (Cafcass, z.j.; Slough, z.j.; Cafcass-2, 2015).

Na de geboorte zes weken bedenktijd

Zodra het kind geboren is, wordt de moeder nogmaals gevraagd naar haar voornemen om het kind af te staan ter adoptie. Als het adoptiebureau uit dit gesprek concludeert dat de vrouw duidelijk het voornemen heeft om het kind af te staan, stelt het de instelling Cafcass op de hoogte. Het adoptiepanel controleert of zij dit ook de juiste keuze vinden (Cafcass, z.j.; Slough, z.j.; Department for Education, 2013). Dit moet daarnaast bevestigd worden door een senior manager van het adoptiebureau (Dibben, 2020c). De baby kan gelijk vanuit het ziekenhuis bij aspirant adoptieouders geplaatst worden in een *fostering to adopt* regeling. Het kind verblijft dan eerst als pleegkind in dit gezin. Indien de moeder definitief afstand doet van haar baby, kan deze familie de adoptie aanvragen. De baby kan ook in een tijdelijk pleeggezin geplaatst, dat gebeurt wanneer de moeder nog onzeker is over haar beslissing. Indien de baby in een tijdelijk pleeggezin geplaatst is, zal het overgebracht worden naar de adoptieouders zodra de biologische moeder de afstandsverklaring definitief getekend heeft en het adoptiebureau bevestigd heeft dat adoptie de juiste keuze is voor de toekomst van de baby (Dibben, 2020c).

Minimaal zes weken na de geboorte ondertekent de vrouw een formele afstandsverklaring, waarna het kind bij de aspirant adoptieouders kan worden geplaatst indien het daar nog niet verbleef. Adoptieouders moeten er rekening mee houden dat de biologische moeder tot die tijd nog van gedachten kan veranderen. De formele toestemming voor het vrijgeven van haar kind voor adoptie moet de moeder geven in het bijzijn van een Cafcass vertegenwoordiger, zodat deze kan bevestigen dat zij vrijwillig en volledig toerekeningsvatbaar de afstandsverklaring ondertekent (Cafcass, z.j.; Department for Education, 2013). Als de moeder minderjarig is geldt haar toestemming ook, indien ze competent is bevonden door de hulpverlener van het adoptiebureau (Cafcass, z.j.).

In Engeland is het verplicht dat een baby jonger dan zes maanden binnen drie maanden bij de aspirant adoptieouders wordt geplaatst. Deze beslissing is gebaseerd op onderzoek waaruit is gebleken dat het voor kinderen onder de twee jaar cruciaal is om een veilige thuisbasis te hebben voor hun ontwikkeling (Department for Education, 2013). Gewoonlijk wordt de baby geplaatst bij geschikte adoptieouders uit hetzelfde district, maar indien het kind specifieke behoeften heeft, kunnen er adoptieouders uit een andere regio gevonden worden of door het gebruik van een *matching service*² (Dibben, 2020c). Bij de selectie van de adoptieouders wordt er (indien mogelijk) rekening gehouden met de wensen van de biologische ouder(s) (Crawshaw, 2017).

Het kan ook zijn dat de moeder pas (tijdens of) na de geboorte haar wens uitspreekt om het kind af te staan ter adoptie. In dat geval plant men met spoed een afspraak in om dit met haar te bespreken. De hulpverleners kijken of de moeder het kind af wil staan en de procedure in gang wordt gezet, of dat men eerst moet afwachten tot de vrouw is gekalmeerd voordat er besloten kan worden of ze met het volle verstand zei dat ze afstand wilde doen (Slough, z.j.).

---

² Maak hier eventueel een link van: <https://www.linkmaker.co.uk>

Na de keuze voor afstand ter adoptie

Nadat het kind, na schriftelijke toestemming, bij het aspirant adoptiegezin is geplaatst, begint het proces van monitoring en advisering over de relatie tussen kind en aspirant ouders door de betrokken instanties. Als het advies positief uitvalt, kunnen de aspirant adoptie ouders de baby adopteren, nadat zij de baby minimaal tien weken hebben verzorgd (Gov. UK, 2020b). Alle wetgeving rondom het afstandsproces komt voort uit het idee dat adoptie een levenslang proces is, met blijvende invloed op alle partijen (Department for children, schools and families, 2008). Er is in Engeland en Wales ook geen mogelijkheid om voor zwakke adoptie te kiezen; adoptie verbreekt alle legale banden van het kind met de biologische familie (M. Crawshaw en Feast, 2020).

Als de adoptieouders de adoptie aanvragen, krijgt de moeder hier bericht van, tenzij ze heeft aangegeven niets meer met het proces te maken te willen hebben. Ook is ze welkom bij de zitting (Department for Education, 2013; Cafcass, z.j.).

Informatie over het kind

Als de moeder het wil, is het voor haar mogelijk om informatie te krijgen over haar kind nadat het is afgestaan. Hiervoor wordt tijdens de afstandsprocedure een regeling getroffen, waarbij het adoptiebureau een schriftelijke verklaring opstelt over de vorm van contact dat na de adoptieuitspraak zal plaatsvinden. Wat er wordt afgesproken, hangt af van de wensen van de biologische moeder en indien bekend ook van de biologische vader, eventuele andere familieleden en de adoptieouders. Het kan gaan om zowel direct als indirect contact tussen de biologische familie en de geadopteerde (Dibben, 2020d).

Tegenwoordig is er steeds vaker sprake van adopties waarbij contact blijft bestaan met de biologische familie. Door het benadrukken van het belang van contact voor de identiteitsontwikkeling van het kind, ontstaat er vaak een afspraak rondom het houden van contact. In veel gevallen gaat het om het uitwisselen van brieven en foto's, maar het kan ook gaan om ontmoetingen. Dit besluit men per afstandszaak (M. Crawshaw en Feast, 2020). Bij het bepalen van de vorm van contact, weegt het adoptiebureau het advies van adoptiepanel en het belang van het kind mee (Dibben, 2020d). Van alle vrijwillig én onvrijwillige geadopteerde kinderen in totaal heeft rond de 90% in zekere mate contact met de biologische ouder(s) (O'Halloran, 2015).

Als de moeder zich bedenkt

Het is natuurlijk mogelijk dat de moeder van gedachten verandert en toch zelf voor het kind wil zorgen. Als het kind nog niet bij de adoptieouders is geplaatst, wordt het meestal (binnen zeven dagen) teruggebracht naar de moeder (Cafcass-2, 2015). Indien het kind al wel bij de aspirant ouders is, wordt het kind in de meeste gevallen teruggeplaatst als zij nog geen adoptieaanvraag hebben gedaan (het kind wordt dan meestal binnen veertien dagen teruggeplaatst). Zodra de adoptieaanvraag bij de rechter is, moet de moeder de rechtbank overtuigen dat het beter is voor het kind om toch bij haar op te groeien. De rechter beslist. Indien het hele adoptieproces is doorlopen en de adoptie juridisch is geregeld, kan de beslissing niet meer worden teruggedraaid (Baaf, 2010 (zie ook voor uitzonderingen); CoramBAAF-1, z.j.).

Zoeken

Als er geen contact is geweest, hebben geadopteerden na hun achttiende verjaardag recht op inzage in informatie over hun biologische familie en kunnen zij een zoekactie beginnen (King, 2019). Geadopteerden kunnen, wanneer zij geregistreerd staan in het Verenigd Koninkrijk, hun geboorteakte opvragen van de General Register Office (King, 2019). Dit geldt voor zowel vrijwillige als onvrijwillige adoptie (M. Crawshaw en Feast, 2020). Voordat geadopteerden hun volledige geboorteakte inzien, is het verplicht dat zij geïnformeerd worden over de mogelijkheid van begeleiding. Verder kunnen geadopteerden het adoptiedossier opvragen bij het betrokken adoptiebureau (O'Halloran, 2015). Samen met een hulpverlener van het adoptiebureau kunnen zij dan het dossier doornemen en besluiten om daadwerkelijk contact te zoeken met hun biologische familie (King, 2019).

De Engelse adoptiebureaus krijgen steeds meer te maken met aanvragen voor meer informatie door geadopteerden onder de 18 die legaal nog geen toegang hebben tot hun dossiers (King, 2019). In sommige gevallen is het echter belangrijk voor geadopteerden om juist in de periode van hun adolescentie meer te leren over hun verleden. De toegenomen digitalisering heeft er bovendien toe geleid dat geadopteerden de mogelijkheid hebben om sociale media en online DNA-testen te gebruiken om direct contact te zoeken met biologische familie, soms zelfs zonder medeweten van hun adoptieouders. Daarom raadt men adoptieouders aan om op de hoogte te blijven van digitale ontwikkelingen zodat zij hun adoptiekind kunnen helpen om op een veilige manier naar familie te zoeken. Ook bestaan er *Adoptie Support Services* om advies en ondersteuning te geven over en tijdens het zoekproces.

Onder de *Adoption and Children Act 2002*, heeft de biologische moeder zelf ook het recht om informatie over haar afgestane kind te zoeken en een zoektocht te starten vanaf het moment dat het kind 18 jaar oud is (King, 2019). Hierbij kan zij de hulp van een bemiddelaar aanvragen. De biologische moeder heeft echter niet zoveel rechten op identificerende informatie als de geadopteerde en kan alleen informatie ontvangen wanneer het afgestane kind zelf toestemming heeft gegeven.

Ook bestaat de mogelijkheid voor beiden, geadopteerden boven de 18 en biologische moeders, om gegevens achter te laten in de Adoptie Contact Registers. Deze gegevens worden dan uitgewisseld wanneer beide partijen geregistreerd staan en aangegeven hebben dat zij contact willen (King, 2019). Contact tussen biologische familie en de geadopteerde kan verlopen via direct contact, zoals fysieke ontmoetingen, of via indirect contact waarbij de geadopteerde informatie uitwisselt met zijn of haar biologische familie.

Verplichte plaatsing voor adoptie

In Engeland is de rechtbank bevoegd om ouders uit hun ouderlijke macht te zetten en het kind in staatszorg op te laten nemen of zelfs het kind ter adoptie aan te bieden. Dit laatste – het kind tegen de wil van de ouders ter adoptie aanbieden - is in bijna geen enkel ander Europees land mogelijk (O'Halloran, 2015).

De toestemming van de biologische ouders om het kind af te staan ter adoptie, is niet nodig volgens de Engelse wet (O'Halloran, 2015). Als het adoptiebureau of een andere betrokken instantie constateert dat het kind gebaat is bij een adoptie in plaats van de zorg door eigen ouder(s), dan is het de taak van de plaatselijke overheid om het kind aan te melden voor een adoptieprocedure bij de rechtbank (Cafcass, z.j.; Cafcass-1, 2015). In dat geval regelt de overheid de adoptie als

“afstandsinstantie” in plaats van de ouders. De rechtbank kan dan een *placement order* opstellen, waardoor het kind geadopteerd kan worden (Fenton Glynn, 2015). Dit is echter alleen mogelijk wanneer het kind al onder staatsvoogdij valt of wanneer de rechtbank heeft besloten dat ouderlijke toestemming niet nodig is. Zodra de *placement order* rond is, kan het kind geplaatst worden bij de aspirant adoptieouders. Nadat het hier enige tijd gewoond heeft, kan de *adoption order* worden aangevraagd. Biologische ouders kunnen deze *adoption order* nog wel aanvechten, mits ze kunnen aantonen dat hun omstandigheden dusdanig verbeterd zijn dat zij voor het kind kunnen zorgen (Fenton Glynn, 2015). Wanneer de rechter hierin meegaat, krijgen de biologische ouders toestemming om de *adoption order* aan te vechten. Zodra de rechter de *adoption order* echter goedgekeurd heeft, zijn de juridische banden tussen de biologische ouder(s) en kind doorgesneden, zonder dat de ouder(s) hier invloed op kon(den) uitoefenen (Baaf, 2010). In de praktijk blijkt dat er van ouders waarvan eerder een kind is afgenomen, het volgende kind gemakkelijker ook wordt afgenomen waardoor er een vicieuze cirkel ontstaat en de kinderen ook steeds jonger zijn (European Parliament, 2016). Zoals eerder genoemd, biedt de overheid volgens de officiële gegevens meer kinderen ter adoptie aan dan dat er vrijwillig worden afgestaan door de biologische ouder(s) (Department for Education, 2013).

Redenen die de overheid kan hebben om ouders uit de ouderlijke macht te zetten en kinderen (onder staatszorg) ter adoptie aan te bieden, zijn mishandeling of verwaarlozing (71%), handicap bij kind (0.4%), ziekte/handicap ouders (4%), acute stresssituatie thuis (6%), disfunctioneren familie (17%), sociaal onaangepast gedrag (0.4%), laag inkomen (x%), afwezige opvoeding (1.5%) (European Parliament, 2016). Verder moet het betrokken kind aan de *threshold* test voldoen voordat de rechtbank mag besluiten dat het geadopteerd mag worden (Fenton Glynn, 2015). Deze test stelt als eerste voorwaarde dat het kind lijdt of waarschijnlijk schade berokkend zal worden. De tweede voorwaarde is dat deze schade of kans op schade gerelateerd is aan de zorg die het kind ontvangt of waarschijnlijk zou ontvangen als de rechtbank niet zou ingrijpen en dat de kans op schade verminderd zou worden als het kind buiten de macht van de ouders geplaatst zou worden. Wanneer de situatie van het kind aan deze eisen voldoet, is de rechtbank gemachtigd om de ouders uit hun ouderlijke macht te zetten en kinderen ter adoptie aan te bieden.

Verplichte plaatsing bij baby's

Verplichte plaatsing ter adoptie komt echter vrijwel nooit voor bij pasgeboren kinderen (Crawshaw, 2020). Adoptie kan niet meteen aangevraagd bij de geboorte van het kind. Wanneer het echter in het belang van het pasgeboren kind is dat het niet bij de biologische moeder geplaatst wordt, kan men kiezen voor *fostering to adopt* (AdoptionFocus, 2020) of *concurrency planning* (King, 2019). In beide gevallen wordt de baby onder pleegzorg opgenomen in een gezin met de mogelijkheid tot adoptie. Het verschil tussen *fostering to adopt* en *concurrency planning* is dat *fostering to adopt* gericht is op de adoptie van het kind, terwijl *concurrency planning* als doel heeft om het kind weer bij de biologische ouders te plaatsen (King, 2019). Terwijl de baby in het pleeggezin geplaatst is, gaat de rechtszaak over zijn of haar adoptie door. De rechter zal dan beslissen of de pleegouders het kind zullen adopteren, of dat het kind weer teruggeplaatst mag worden bij zijn of haar biologische ouders. Van maart 2018 tot maart 2019 zijn er 430 baby's geplaatst bij *fostering to adopt* ouders (Dibben, 2020b).

Pleeggezin als alternatief voor afstand doen

Langdurige pleegplaatsing is mogelijk in Engeland, maar het heersende idee is dat er goede redenen moeten worden aangedragen om, bij een baby, te kiezen voor langdurige pleegzorg in plaats van adoptie. In Engeland stelt men dat adoptie een stabielere thuisbasis kan bieden aan een kind dan (langdurige) pleegplaatsing. Het kan ook zijn dat een kind wordt ondergebracht bij een pleeggezin, omdat er geen geschikt adoptiegezin kan worden gevonden. In veel gevallen geldt dit echter voor oudere kinderen en niet voor baby's (Crawshaw, 2017).

Zoals hierboven genoemd, is het mogelijk dat een baby (eerst tijdelijk) bij pleegouders wordt geplaatst, met een kans op adoptie door deze zelfde ouders. Hierbij wordt een *concurrency arrangement* gemaakt. In deze gevallen is het de bedoeling dat de baby weer herenigd wordt met de biologische familie, maar als dit uiteindelijk anders loopt, kan de baby geadopteerd worden. De lokale autoriteiten wegen bij iedere individuele zaak af of de baby bij een (voor zowel adoptie als pleegzorg) geschikt gezin kan worden geplaatst, zodat het wellicht door de pleegouders kan worden geadopteerd (Department for Education, 2013). In de tussentijd krijgen de biologische ouders een duidelijk overzicht van veranderingen die gerealiseerd moeten worden zodat de baby weer bij hen teruggeplaatst kan worden (AdoptionFocus, 2020). In de meeste gevallen kunnen families hier echter niet aan voldoen en worden de baby's alsnog geadopteerd door hun voormalige pleegouders. Bij *fostering to adopt* en *concurrency planning* komt veel onzekerheid voor de pleegouders kijken. Zij hebben immers geen rechten om over het kind te beslissen en weten niet zeker of de baby bij hen zal blijven totdat de rechtszaak is afgerond.

Geheimhouding

Indien de vrouw aangeeft haar zwangerschap geheim te willen houden, kijkt men of het echt nodig is om haar partner en familieleden niet bij de afstand te betrekken. Hulpverleners proberen de wens van de vrouw zo veel mogelijk te respecteren, maar het is voor hen steeds lastiger om dit te doen. Dit komt onder andere doordat er vanuit de politiek druk wordt uitgeoefend om familieleden standaard bij het proces te betrekken en ze te vragen of zij voor het kind willen zorgen. Dit gebeurt vanuit het idee dat dit het beste is voor het kind, maar maakt het wel lastiger voor een vrouw om onder geheimhouding te bevallen. Als de moeder de naam van de vader absoluut niet wil geven, aanvaarden de hulpverleners deze keuze wel, maar de bovenstaande politieke druk maakt dit steeds lastiger (Crawshaw, 2017).

Het spanningsveld tussen de eventuele wens van de moeder om in het geheim te bevallen en het belang dat gehecht wordt aan de afstammingsgegevens van het kind en aan de betrokkenheid van de familie, groeit. Door de sterke focus op de belangen van het kind, wordt er veel gevraagd van de hulpverleners om iedere keer af te wegen of de vader en andere familieleden werkelijk buiten het proces gehouden moeten en kunnen worden (Crawshaw, 2016). Wanneer de hulpverleners oordelen dat het belang van geheimhouding niet opweegt tegen het belang van het kind en zij dit niet willen nastreven, kan de biologische moeder dit aanvechten bij de rechtbank.

Hoewel aanvragen voor geheimhouding per geval afgewogen moeten worden, zijn er een aantal belangrijke factoren die meetellen in de beslissing (Royal Courts of Justice, 2019). Ten eerste valt de toepassing van geheimhouding onder het recht van de moeder op respect voor haar privéleven. Dit recht mag alleen gebroken worden wanneer het nodig is om anderen te beschermen. De beslissing over het doen van afstand heeft echter grote impact op het kind en eventuele andere familieleden. Daarom wordt het vaak als belangrijk genoeg gezien om het recht van de moeder op respect voor haar

privéleven te overschrijden. Het belang van het kind is niet persé doorslaggevend. Er wordt bijvoorbeeld ook zwaar meegewogen of de vader ouderlijk gezag heeft of niet, of de vader en eventueel andere familieleden betrokken waren bij het leven van het kind, oftewel het belang van de relaties van de moeder met deze personen, de waarschijnlijkheid dat het kind daadwerkelijk bij een van de familieleden geplaatst kan worden, culturele en religieuze factoren, de beschikbaarheid van vertrouwelijke informatie waarbij de geheimhouding in eerste instantie niet geschonden hoeft te worden, de impact van vertraging wanneer de moeder persé geheimhouding wil en hiervoor een rechtszaak aanspant, en eventuele andere belangrijke zaken per individuele casus. Het adoptiebureau of de rechtbank moet deze factoren tegen elkaar afwegen om een eerlijke balans te vinden tussen de belangen van de betrokkenen en gebaseerd hierop besluit nemen of geheimhouding in acht genomen moet worden. Dit is slechts in uitzonderlijke casussen het geval.

De biologische vader en andere familieleden

Als het mogelijk is, betreft men zowel de biologische vader als de familieleden van beide, de vader en de moeder, bij het proces. De biologische vader kan ook zonder dat hij ouderlijke verantwoordelijkheid heeft, op de hoogte worden gesteld van het voornemen van de moeder om het kind ter adoptie af te staan. Indien de identiteit en verblijfplaats bekend zijn, is het gebruikelijk dat de adoptieorganisatie hem informatie geeft en begeleiding aanbiedt. Of men de vader betreft bij het proces, hangt daarnaast af van de relatie tussen de vader en moeder en eventuele kinderen. Als zij samen hebben gewoond en er sprake is (geweest) van 'family life', dan heeft de vader het recht om inspraak te hebben in het proces. Ook als de vader het kind niet heeft erkend, moet hij op de mogelijkheid worden gewezen om ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind te verkrijgen (Department for Education, 2013). Deze verantwoordelijkheid kan hij aanvragen door een Parental Responsibility Order in te dienen bij de rechtbank (Gov. UK, 2020a). Wanneer dit echter niet het geval is, is het niet nodig om de vader bij het proces te betrekken (Department for Education, 2013).

Als de identiteit van de biologische vader niet bekend is, dan kan het adoptiebureau bij de rechtbank te rade gaan over de te vervolgen stappen (de vader zoeken of zonder doorgaan). De rechtbank zal haar beslissing waarschijnlijk baseren op de bovenstaande principes rondom geheimhouding (Dibben, 2020a). Hierbij weegt men uiteraard ook het voordeel mee dat door het achterhalen van de vader de gelegenheid ontstaat om zijn stem te horen in het proces en de mogelijkheid voor geadopteerden om later op zoek te gaan naar hun biologische vader (Baaf, 2010). Als het adoptiebureau het echter waarschijnlijk acht dat de moeder de identiteit van de biologische vader echt niet weet, kan het ook zelf besluiten om de adoptie zonder de toestemming van de vader voort te zetten (Dibben, 2020a).

Zoals eerder genoemd, worden familieleden en bekenden vaak betrokken bij het voornemen van de moeder om afstand te doen van haar kind (Crawshaw, 2017). Men vindt het belangrijk om te kijken of er een mogelijkheid bestaat om het kind in het netwerk van de vrouw te laten opvangen. Daarom is het een vereiste om na te gaan of andere familieleden geschikt zijn om voor het kind te zorgen (M. Crawshaw en Feast, 2020). Dit kan echter ingewikkeld zijn en biedt niet altijd een oplossing, zelfs als een familielid aangeeft de zorg op zich te willen nemen. Daarnaast kan het ook het adoptieproces vertragen, omdat ieder familielid dat zich opgeeft om voor het kind te zorgen, beoordeeld moet worden op geschiktheid. Pas als er binnen de familiekring geen optie is, wordt er overgegaan op adoptie door vreemden. Naast dat het kind wellicht kan opgroeien in het netwerk van de biologische ouder(s), moedigt men de vrouw aan om anderen tijdens de afstand al op de hoogte te stellen van het

bestaan van het kind om directe steun te krijgen en eventuele zoekacties later gemakkelijker te laten verlopen (mensen in haar omgeving zijn dan immers al op de hoogte van het bestaan van haar kind) (Baaf, 2010; Crawshaw, 2017).

Hoe vaak staan vrouwen hun kind af ter adoptie en wat zijn hun motieven?

Van maart 2018 tot maart 2019 zijn er in totaal 3570 kinderen geplaatst voor adoptie, waarvan 530 kinderen vrijwillig werden afgestaan door hun biologische ouders (Dibben, 2020a). Dit is dus ongeveer 15% van het totaal aantal binnenlandse adopties. Hoewel dit niet officieel is vastgelegd, is het waarschijnlijk dat deze 530 kinderen direct na de geboorte of na enkele maanden bij hun adoptieouders geplaatst zijn, zodra het duidelijk was dat de biologische moeder daadwerkelijk afstand wilde doen.

Vrouwen die hun kinderen vrijwillig afstaan hebben verschillende motieven hiervoor. De meeste kinderen die vrijwillig worden afgestaan, zijn baby's van alleenstaande moeders (Office for National Statistics, 2013). Verder geeft King (2019) aan dat er een verscheidenheid aan redenen bestaat waarom vrouwen afstand doen van hun pasgeboren kind. Soms spelen religieuze en sociale normen en waarden hierbij een rol, bijvoorbeeld wanneer onwettige kinderen niet geaccepteerd worden. In andere gevallen vindt de biologische moeder zichzelf te jong om voor haar kind te zorgen of heeft zij andere redenen waarom zij op dat moment niet voor haar kind zou kunnen zorgen. Daarnaast zijn er ook vrouwen die in overeenstemming met het advies van hun maatschappelijk werker besluiten dat het beter is om hun kind af te staan, omdat de zorg voor de baby teveel stress voor henzelf zou opleveren of eventueel hun capaciteiten om voor hun andere kinderen te zorgen zou verminderen. Ook besluiten sommige moeders om afstand van hun kind te doen wanneer zij voelen dat zij de verantwoordelijkheid voor hun kind niet kunnen dragen omdat het kind een ernstige ziekte heeft, of fysiek of mentaal beperkt is. De verscheidenheid aan redenen laat zien dat de beslissing tot afstand ter adoptie een heel persoonlijke keuze is, die per situatie sterk kan verschillen.

Abortus

Het zou kunnen dat de regels omtrent abortus enkele invloed hebben op het aantal vrouwen dat hun kind vrijwillig afstaat ter adoptie (Crawshaw, 2017). Abortus kan worden uitgevoerd tot de 24^e week van de zwangerschap, maar enkel als er voor die tijd een adviesgesprek is geweest met een arts en als twee artsen hebben vastgesteld dat het uitdragen van de zwangerschap een negatief effect heeft op de psyche of het lichaam van de vrouw (of haar eventuele kinderen). Als blijkt dat het ongeboren kind een ernstige afwijking heeft of het leven van de vrouw ernstig in gevaar is, mag de zwangerschap te allen tijde worden afgebroken. Bij acute dreiging is de verklaring van een arts voldoende. Hoewel er geen wettelijke bedenktijd is ingesteld, kan het zijn dat de vrouw te maken krijgt met een wachtlijst (de wachttijd mag niet langer zijn dan twee weken) (The Law Library of Congress, 2015). Verder mogen vrouwen abortusmedicatie thuis innemen, zij het onder medisch toezicht van een ziekenhuis (M. Crawshaw en Feast, 2020). Voor operatieve abortus moeten vrouwen echter wel naar het ziekenhuis of naar een abortuskliniek.

Anoniem en onder pseudoniem bevallen

Zowel anoniem als onder pseudoniem bevallen is niet mogelijk in Engeland, omdat hier geen officiële wetgeving voor is. Af en toe spelen er wel geluiden op dat het voor vrouwen mogelijk moet zijn om op een dergelijke manier te bevallen, omdat er levens mee zouden kunnen worden gered (Carless, 2011). Op dit moment is een vrouw verplicht om haar identiteit te onthullen als ze bijvoorbeeld in het ziekenhuis komt om het kind af te staan. Als ze dit absoluut niet wil, dan kan ze eigenlijk niet anders dan het kind (illegaal) ergens te vondeling leggen (Carshaw, 2017). Dit is een spanningsveld waar verder weinig informatie over beschikbaar is.

Vondelingen

Wanneer er een vondeling gevonden wordt in Engeland, is er altijd een publieke campagne in de lokale of nationale pers om de moeder te identificeren (Dibben, 2020a). Omdat de moeder automatisch de wettige ouder van het kind is, is het haar verantwoordelijkheid om de geboorte van het kind te laten registreren. Aangezien dit bij vondelingen niet gebeurt, zou zij in dat opzicht de wet breken. Hoewel het illegaal is om een baby achter te laten, gebeurt het zelden dat een vrouw hiervoor vervolgd wordt. De meeste mensen begrijpen dat dit uit wanhoop gebeurt en dat de moeder zelf in nood is en hulp nodig heeft (M. Crawshaw en Feast, 2020). Wanneer een moeder gevonden wordt, zorgt men er doorgaans eerst voor dat zij in goede en veilige omstandigheden verkeert, waarna er met haar besproken wordt welke plannen het beste zouden zijn voor haar en de baby (Dibben, 2020a).

In Engeland zijn er, in tegenstelling tot veel andere Europese landen, geen vondelingenluiken. De betrokken instanties vinden deze luikjes onwenselijk (SEPAN, 2011). De gegevens over vondelingen (dan wel dood of levend) zijn daarnaast beperkt en soms ook tegenstrijdig (SEPAN, 2011). In het Abandoned Children's Register van het General Register Office zijn er tussen 1977 en juni 2020 in Engeland en Wales in totaal 209 baby's geregistreerd (*Information about The Abandoned Children's Register for England and Wales*, 2020). Volgens officiële instanties worden er jaarlijks vrijwel geen baby's te vondeling gelegd (rond 1 á 2 per jaar), terwijl er in de populaire media cijfers te vinden zijn van 50 vondelingen per jaar (SEPAN, 2011; Ailes, 2013). Dit betreft zowel levende als overleden baby's. Waar deze cijfers verder op gebaseerd zijn, is onbekend. Ook is er een onderzoek uit 2009 waarin gesteld wordt dat er jaarlijks 16 vondelingen gevonden worden in het Verenigd Koninkrijk (Sherr, Mueller, en Fox, 2009). Waarschijnlijk ontstaan deze verschillen tot op zekere hoogte door de hantering van verschillende definities van "vondelingen". Officiële instanties registreren alleen gevonden kinderen van wie de biologische moeder niet gevonden is na actieve zoektochten die op het moment van registratie beëindigd zijn (*Information about The Abandoned Children's Register for England and Wales*, 2020). Sherr et al. (2009) definiëren vondelingen echter als alle baby's die gevonden worden, ongeacht of de biologische moeder wel of niet gevonden is. De populaire media rapporteren waarschijnlijk hogere cijfers omdat zij niet altijd op de hoogte worden gesteld wanneer een moeder gevonden is, of omdat zij hun cijfers baseren op de statistiek van criminaliteit die weer anders telt. Wanneer beide de biologische vader en moeder gevonden worden, wordt dit bijvoorbeeld als twee gevallen gerekend in plaats van als een kind (Sherr et al., 2009). Logischerwijs komen deze datasets op hogere aantallen uit dan de General Register Office.

De meeste vondelingen worden op een publieke plaats neergelegd. Wanneer het kind gevonden is, ondergaat het een medische check in het ziekenhuis. Zodra het ontslagen is uit het ziekenhuis, valt het

onder verantwoordelijkheid van de sociale dienst en wordt het doorgaans in pleegzorg ondergebracht. Ondertussen zet men een zoektocht naar de biologische ouders op (Dibben, 2020a). Wanneer de biologische ouders niet gevonden worden, kan het kind voor adoptie geplaatst worden. In sommige gevallen is het kind al geplaatst bij een gezin via een *fostering to adopt* regeling en kan het door dit pleeggezin geadopteerd worden (Dibben, 2020a).

Maatschappelijk debat

Af en toe speelt het idee op dat vondelingenluiken wel beschikbaar zouden moeten zijn voor radeloze moeders (Ailes, 2013; Carless, 2011). Met dit idee is er ook in 2011 een amendement ingebracht door een burger die stelt dat het legaal moet worden om je kind bij een 'safe space' (zoals een ziekenhuis of brandweerstation) achter te laten. Wat de politiek hiermee gedaan heeft, is niet bekend. De officiële verklaring is dat de betrokken instanties vinden dat er genoeg hulp geboden wordt aan vrouwen die ongewenst zwanger zijn zodat zij hun kind niet hulpeloos achter hoeven te laten (SEPAN, 2011).

De belangrijkste stappen van de procedure bij vrijwillige afstand ter adoptie

Zodra een moeder vrijwillig haar baby ter adoptie wil afstaan, onderzoekt in eerste instantie het adoptiebureau of adoptie de beste keuze is voor ouder en kind. Het adoptiepanel controleert de bevindingen (Department for Education, 2013).

Na de bevalling wordt het kind in een tijdelijk pleeggezin geplaatst of meteen bij aspirant adoptieouders. De moeder heeft zes weken bedenktijd voordat ze de afstandsverklaring ondertekent. De betrokken instanties voeren een onderzoek uit naar het kind, de biologische ouder(s) of de aspirant adoptieouders (Cafcass, z.j.; Department for Education, 2013).

Na de plaatsing houdt men in de gaten of de plaatsing loopt zoals men verwacht had en of het kind bij de juiste ouders is geplaatst. Nadat de aspirant adoptieouders tien weken voor het kind hebben gezorgd, kunnen zij een officiële adoptieaanvraag doen bij de rechtbank. De biologische ouder(s) wordt op de hoogte gesteld en kan eventueel aanwezig zijn als de rechter uitspraak doet (Cafcass, z.j.).

Noodmaatregelen vanwege Covid-19

Door de coronacrisis in 2020, heeft de Engelse overheid een aantal noodmaatregelen met betrekking tot adoptie ingevoerd. Deze verlopen officieel op 25 september 2020, maar kunnen eventueel verlengd worden (M. Crawshaw en Feast, 2020). De maatregelen schrappen of verminderen de rechten van kinderen die zich al in het Engelse zorgsysteem bevinden of die er waarschijnlijk in zullen komen (Willow, 2020). Zo zijn onder andere de plichten van hulpverleners om kinderen in het pleegzorgsysteem te bezoeken en hun welzijn te controleren verminderd en zijn adoptiebureaus niet langer verplicht om een adoptiepanel in te stellen (Thomson Reuters, 2020). Hierdoor is de controle op de adoptieprocedure verminderd. Deze noodmaatregelen zijn controversieel en verschillende partijen proberen de overheid ertoe te bewegen om de maatregelen eerder te beëindigen.

Bronnen

- Adoptiepanel-informatie. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Vijf organisaties met ieder eigen informatie over hun adoptiepanel:
<http://www.knowsley.gov.uk/residents/care/adopting-a-child/adoption-panel>
<http://www.worcestershireadoption.co.uk/adoption/the-adoption-panel/>
http://kentchildcare.proceduresonline.com/chapters/p_adop_panel.html
<https://www.nelincs.gov.uk/wp-content/uploads/2016/01/4007-Intro-to-Adoption-Panel-Leaflet.pdf>
<https://www.barnsley.gov.uk/services/children-families-and-education/adoption/the-adoption-panel/>
- AdoptionFocus. (2020, December 20, 2017). Fostering for Adoption. Opgehaald van:
https://www.youtube.com/watch?v=g8Xd9bJTBP8&feature=emb_logo
- Ailes, E. (2013, 12 april). Call for 'baby boxes' for abandoned newborns (BBC Scotland). (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-22123366>
- Armes, A. (2017, 30 maart). Child Abandonment and the Law. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <http://www.lawandparents.co.uk/child-abandonment.html>
- Baaf (2010) Pregnant and thinking about adoption. Brochure. London: CoramBAAF
- Cafcass (z.j.). Good practice guidance for adoption agencies and Cafcass: Children relinquished for adoption. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via https://www.cafcass.gov.uk/media/126321/good_practice_for_adoption_agencies_and_cafcass_-_children_relinquished_for_adoption.pdf
- Cafcass-1 (2015). Adoption following a placement order. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <https://www.cafcass.gov.uk/media/282633/Adoption%20following%20a%20placement%20order.pdf>
- Cafcass-2 (2015). Children relinquished for adoption: Information for birth parents. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <https://www.cafcass.gov.uk/media/282636/Children%20Relinquished%20for%20Adoption%20-%20Information%20for%20birth%20parents.pdf>
- Carless, A. (2011, 16 oktober). Can it ever be right for a mother to leave her unwanted child inside a hospital baby hatch? (Dailymail). (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-2049557/Can-right-mother-leave-unwanted-child-inside-hospital-baby-hatch.html>
- Cases A, B and C (Adoption: Notification of Fathers and Relatives), (2019). Opgehaald van: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2020/41.html>
- CoramBAAF-1 (z.j.). Pregnant and thinking about adoption? (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <http://corambaaf.org.uk/info/pregnant>
- CoramBAAF-2 (z.j.). (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <http://corambaaf.org.uk/info/fostering>
- Crawshaw (2016). Informatie van dr. M. Crawshaw, University of York, department Social Policy and Social Work, mail contact jan. 2016
- Crawshaw (2017). Informatie van dr. M. Crawshaw, University of York, department Social Policy and Social Work, mail contact maart 2017
- Crawshaw, M. (2020, May 27, 2020). [E-mail 27 mei 2020].
- Crawshaw, M., en Feast, J. (2020, May 22, 2020). [Response Questionnaire England 2020]. Department for children, schools and families (2008). Adoption: Access to information and intermediary services. Brochure. Verkrijgbaar via [https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/459609/Adoption - Access to Information and Intermediary Services.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/459609/Adoption_-_Access_to_Information_and_Intermediary_Services.pdf)
-

- Department for Education (2013). Statutory Guidance. For local authorities, voluntary adoption agencies and adoption support agencies. Brochure. Verkrijgbaar via <https://www.gov.uk/government/publications/adoption-statutory-guidance-2013>
- Dibben, E. (2020a, 9 juni, 2020). [Dibben Response Questions].
- Dibben, E. (2020b, 11 juni 2020). [E-mail 11 juni 2020].
- Dibben, E. (2020c, 17 juni 2020). [E-mail 17 juni 2020].
- Dibben, E. (2020d, 25 juni 2020). [E-mail 25 juni 2020].
- European Parliament (2016). Adoption without consent. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519236/IPOL_STU\(2015\)519236_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519236/IPOL_STU(2015)519236_EN.pdf)
- Fenton Glynn, C. (2015). Adoption without Consent: European Parliament. Opgehaald van: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519236/IPOL_STU\(2015\)519236_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519236/IPOL_STU(2015)519236_EN.pdf)
- Gov.uk (z.j.). Cafcass. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <https://www.gov.uk/government/organisations/children-and-family-court-advisory-and-support-service>
- Gov. UK. (2020a). Child adoption - Birthparents, your rights Opgehaald van: <https://www.gov.uk/child-adoption/birth-parents-your-rights>
- Gov. UK. (2020b). Child adoption - applying for an adoption court order. Opgehaald van: <https://www.gov.uk/child-adoption/applying-for-an-adoption-court-order>
- Information about The Abandoned Children's Register for England and Wales. (2020).
- King, S. (2019). Adoption and Involuntary Childlessness - Considerations in Counselling.
- Legislation.gov.uk (2005). The Adoption Agencies Regulations 2005: Regulation 35. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2005/389/regulation/35/made>
- Office for National Statistics. Adoptions in England and Wales, 2012. (2013) (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20160105160709/http://www.ons.gov.uk/ons/re1/vsob1/adoptions-in-england-and-wales/2012/stb-adoptions-in-england-and-wales--2012-.html>
- Office for National Statistics. (2020). Population estimates for the UK, England and Wales, Scotland and Northern Ireland, provisional - Office for National Statistics. Opgehaald van: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/annualmidyearpopulationestimates/mid2019#population-change-for-the-uk-england-wales-scotland-and-northern-ireland>
- O'Halloran, K. (2015). The politics of adoption. International perspectives on law, policy and practice (3e ed.). Dordrecht, Nederland: Springer.
- SEPAN (2011). Informatie van Sepan, mail contact maart 2017.
- Sherr, R., Mueller, J., en Fox, Z. (2009). Abandoned babies in the UK – a review utilizing media reports. Child Care Health and Development. doi:10.1111/j.1365-2214.2009.00952.x
- Slough (z.j.). 1.3.6 Protocols and Guidance for Relinquished Baby Cases. (Internet, geraadpleegd maart 2017) Verkrijgbaar via http://sloughchildcare.proceduresonline.com/chapters/p_rel_baby_cases.html
- The Law Library of Congress. Abortion legislation in Europe. Washington, D.C.: Law Library of Congress, Global Legal Research Center. (2015)
- Thomson Reuters. (2020). COVID-19: temporary amendments to adoption and children regulations | Practical Law. Opgehaald van: [http://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-025-1840?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](http://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-025-1840?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)
- Willow, C. (2020). Why we have threatened legal action against the Department of Education. Opgehaald van: <https://article39.org.uk/news/>